

Besprekingsverslag Commissie Cultureel Erfgoed

Betreft : Openbare vergadering
Datum : 22 juni 2020
Tijdstip : 14:00 uur
Plaats : locatie gemeentehuis Aalten, Markt 7, zaal Lintelo

Aanwezig : dhr. Doodeheefver, dhr. De Graaf, mevr. Erinkveld-Ras, dhr. Van Duren, dhr. Crols, dhr. Vrieselaar, mevr. Brethouwer, burgemeester Stapelkamp, wethouder Kok, mevrouw Oonk en mevrouw Lammers (notulen)

Afwezig : -

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Alle leden van de CCE zijn aanwezig.

Tevens zijn aanwezig:

- T.b.v. agendapunt 15, ontwikkelingen Oosterkerk:
 - Vincenth Schreurs, Annelies Lammers en Robert Kemink (Klomps/ de Vries), dhr. Heijnen
- T.b.v. agendapunt 14, Kerkenvisie Oost Achterhoek
 - Mevrouw Tia van der Schoot-Schuil, voorzitter OHK-Groep
 - De heer Harm Veldhuis, secretaris Sticht.Restauratiefonds voor de OHK / lid van de OHK-groep
- Dhr. Heijnen sr.

Pers:

- Bernhard Harfsterkamp en Leo van der Linde

2. Vaststelling agenda

Er worden geen agendapunten toegevoegd.

3. Besprekingsverslag van de vergadering 3 februari 2020

Tekstueel en inhoudelijk:

Er zijn geen opmerkingen, het verslag wordt geaccordeerd.

4. Ingekomen stukken / stukken ter kennisname

A. Stadsgeschiedenis Bocholt

Twee Duitse professoren zijn bezig met het schrijven van een boek over 800 jaar stadsrechten Bocholt. Het boek wordt opgesplitst in twee delen, namelijk van 1896 – 1945 en van 1945 – 2022. Burg. Stapelkamp attendeert erop dat het wellicht aardig is voor het ADW om voor dit thema een grensoverschrijdend project te ontwikkelen. Het stadsmuseum krijgt een betaalde kracht als directeur, wellicht dat dit kansen biedt om het contact aan te halen. Grensoverschrijdend erfgoed biedt mooie aanknopingspunten.

5. Lage Heurnseweg 58 te De Heurne, aanwijzing kerk tot gemeentelijk monument

De commissie wordt verzocht om in te stemmen met de redengevende beschrijving. Het stemt de commissie zeer positief dat de eigenaar zelf het verzoek heeft gedaan tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Advies: De commissie stemt in met de voorliggende redengevende beschrijving en adviseert tot plaatsing op de monumentenlijst.

6. Erfgoedprijs 2020

Er is een persbericht uitgegaan, hierop zijn kandidaten voorgedragen. De leden van de CCE zijn enthousiast over de diversiteit van de aangedragen kandidaten.

7. Adviesstelsel Omgevingskwaliteit

Dhr. Crols stelt voor om dit agendapunt door te schuiven naar de volgende vergadering. De invoering van de omgevingswet is een jaar uitgesteld. Hij stelt voor om dhr. Van Bleek voor de volgende vergadering uit te nodigen om toelichting te geven. Gevolg van de omgevingswet is dat de leden van de commissie opnieuw benoemd moeten worden. De VNG reikt handvatten aan voor de nieuwe wijze van advisering.

ACTIE:

- Vragen en opmerkingen kunnen gemaild worden aan mw. S. Lammers, zij bundelt deze en zendt het door aan dhr. Doodeheefver.
- Dhr. Van Bleek de volgende vergadering uitnodigen om toelichting te geven.

8. Provinciaal Erfgoedbeleid.

De nieuwe aanpak en subsidieregeling van de provincie gaat in op 4 augustus 2020.

Dhr. De Graaf merkt de volgende zinsnede op 'financiering is een sluitstuk van een proces wat door de partners gezamenlijk wordt ondernomen', met andere woorden het gaat om bezuiniging. Pas bij tekorten, als de kosten hoger zijn dan de opbrengsten, dan komt subsidie in beeld. Hij vraagt in dit kader hoe het nu gaat met functioneel gebruik van het erfgoed. Weth. Kok geeft aan dat er zowel ambtelijk als bestuurlijk contacten zijn om te kijken hoe we hier zo maximaal mogelijk gebruik van kunnen maken. De gesprekken blijven gaande tot het beleid is vastgesteld.

9. Uitkomsten Erfgoeddag 2020

Mw. Erinkveld-Ras licht toe dat op 13 februari 2020 een participatiebijeenkomst is georganiseerd in het Koptisch Orthodox Klooster in Lievelede. In gesprekken met de wethouders en burgemeester Stapelkamp, gaven de aanwezigen input voor de komende beleidsperiode. Gesproken is over hoe het nu loopt, wat het beeld is van het erfgoedbeleid in de Oost Achterhoek en wat de wensen en behoeften zijn voor de komende jaren. Aan de orde kwamen o.a. marketing, funerair erfgoed, immaterieel erfgoed, ambachten, nog meer erfgoed beleven, kennis en educatie, streektaal, duurzaamheid (hoe verder met energietransitie en blijven bestaande regelingen in stand?). Verder waren er veel vragen over ruimtelijke ordening en het meedenken voor nieuwe functies door de gemeente. Er waren een aantal eigenaren die een energiescan hebben laten uitvoeren en daar baat bij hadden, maar nu wel met de vraag worstelen hoe het nu verder gaat. De opmerkingen die zijn ingebracht worden meegewogen in het totaal. De Erfgoeddag is zeer goed ontvangen en men was positief over de afgelopen 4 jaar.

10. Erfgoedbeleid gemeente Aalten, Oost Gelre en Winterswijk 2021 - 2024

In de bijlagen is een ruwe schets van de Erfgoednota Oost Achterhoek 2021 – 2024 bijgevoegd.

Mw. Oonk licht toe dat er de afgelopen vier jaar een gezamenlijk beleid is opgesteld en uitgevoerd door de drie gemeenten. Graag willen we dit voortzetten. Het voorstel is dat we willen vasthouden aan de vier hoofdambities die we als uitgangspunt hadden en dat we daar nieuwe accenten op leggen en nieuwe en vervolgprojecten aan koppelen. Aan de nota is per gemeente een uitvoeringsagenda gekoppeld. Daarin zijn gezamenlijke projecten opgenomen, maar er is ook ruimte voor lokale initiatieven.

De voorliggende vragen aan de commissie zijn:

- Worden in het inhoudelijke deel van de nota de onderwerpen benoemd die voor jullie belangrijk zijn, of missen jullie nog een item?
- Waar zouden de projecten in het Uitvoeringsprogramma voor 2021-2024 zich op moeten richten?

Dhr. De Graaf vraagt aandacht voor de projecten die al in gang zijn gezet; niet alleen nieuwe onderwerpen benoemen, maar ook opgestarte projecten een vervolg geven. Als voorbeeld geeft hij parkzone West in Bredevoort. Dhr. De Graaf verwijst naar pag. 21, de zinsnede: 'specifieke gebouwen of groene elementen binnen alle thema's, zoals bijvoorbeeld silo's, boerderijen, fabriekspanden, maar ook kasteeltuinen'. Hij vraagt zich af wat daarmee bedoeld wordt, we hebben immers geen kasteeltuinen binnen onze drie gemeenten. Naar zijn mening kan eruit wat voor de drie gemeenten niet van toepassing is, het is nu vrij algemeen opgezet.

Mw. Oonk legt uit dat deze zinsnede uit het Cultuur- en Erfgoedpact komt. Dit een activiteitenprogramma van de Achterhoekse gemeenten met de Cultuurcoalitie en wordt gesubsidieerd door de gemeenten en de provincie. Het pact is een programma waar je per gemeente en organisatie kansen kunt zien voor de komende jaren. Wij haken aan op bepaalde onderwerpen, dit zal niet voor iedereen in de Achterhoek hetzelfde zijn. Als gemeente sturen wij op hoofdlijnen, de Cultuurcoalitie zorgt voor de uitvoering van het programma.

Mw. Brethouwer geeft aan dat zij er naar heeft gekeken vanuit haar perspectief m.b.t. musea. Haar viel op dat de musea vallen onder de vrijwilligers van groot belang. Ze vraagt zich af of dit logisch is, aangezien ze naar een professionele organisatie aan het toewerken zijn. Ze ziet het Aaltense museum en Grenslandmuseum als een instelling die waakt over het erfgoed van Aalten. Naar haar mening is dit een kwaliteit die ook apart benoemd mag worden. Het gaat niet alleen om immaterieel erfgoed, maar ook om de zaken die je echt bewaard wilt hebben en dat ook een plek geeft. Ook in de uitvoeringsagenda komt het niet terug.

Mw. Oonk antwoordt dat de musea voor wat betreft het beleidsmatige deel bij cultuur ligt. Daar wordt bepaald hoe om te gaan met musea en de eventuele beschikbare subsidie. Er zijn wel kansen voor samenwerkingsverbanden met andere organisaties en in projectvorm met andere musea.

Dhr. Crols vindt het een vrij complete nota, ambitieus. Hij vraagt zich af hoe gebouwen uit de wederopbouwtijd worden geborgd. Gebouwen uit de wederopbouwperiode zijn nog niet in het kader van de gemeentelijke monumentenlijst in alle opzichten geborgd. Hij vraagt hiervoor aandacht.

ACTIE:

Afgesproken wordt dat mw. Brethouwer concrete zaken doormailt naar mw. Oonk. De beschrijving zal dan nader worden bekeken.

Op 1 juli a.s. is er een overleg met de portefeuillehouders uit de drie gemeenten. Besproken wordt waar de wensen en ambities liggen. Ter inzage vindt plaats in augustus/september, een ieder kan hierop reageren. Het streven is november aan de raad.

De commissie spreekt de complimenten uit over de eerste opzet.

11. Straatnaamgeving Hofje en pad Knopenfabriek DBW Bredevoort

Gezocht wordt naar de best passende naam die met de geschiedenis van dat gebied te maken heeft. Reeds besproken in de vergadering van 3 februari 2020. Piepkens Willem is voor die plek niet volledig genoeg.

Vanuit Bredevoorts Belang wordt nu voorgesteld:

- Van Eijckpad
Ondertitel: Fabrikantenfamilie te Bredevoort 1834-ca. 1920. Stichter van deze fabriek in 1880. (Fabrikantenfamilie mag ook zijn: Fabrikanten).
Naar de eerste eigenaar van de Bontweverij in het complex. De geschiedenis van deze familie is nauw verbonden met de textielnijverheid en de werkgelegenheid in het stadje.

- Te Gussinklohof
Ondertitel: Fabrikanten van knopen met de naam Dutch Button Works 1924-1976.
Naar de eigenaar van de voormalige knopenfabriek, in de volksmond 'Piepkjes-Willem' genoemd.

12. Misterstraat 39 Bredevoort, Knopenfabriek, informatievoorziening ramen en bazenhok

Er is een werkgroep geformeerd om het zogenaamde ramen en bazenhok aan de westzijde van info te voorzien. Volgens dhr. Heijnen sr. is het bazenhok het kleinste kantoor van Nederland met 1,8 m2 groot. Dhr. De Graaf vult aan dat het niet echt een kantoor was, maar dat er alleen gestempeld werd, een soort controle systeem. Het bazenhok zal in de supermarkt de nodige aandacht krijgen.

13. Samen Vrijheid Vieren

Ondanks de corona is de markering van oorlogsgraven in Aalten wel doorgegaan. Dit heeft extra aandacht gekregen, omdat er zo veel activiteiten zijn komen te vervallen. De meeste projecten worden doorgeschoven naar later dit jaar of volgend jaar. Vanuit de provincie is er een jaar langer de tijd gegeven om projecten te organiseren. 75 + 1: kans aangrijpen om opnieuw aandacht te vragen. Het Onderduikmuseum is alleen 's middags open en werkt nu met een ticketsysteem en online reserveren. Er is een audiotour gemaakt, zodat mensen de tentoonstelling kunnen zien en er zijn verhalen in de krant geplaatst om de aandacht vast te houden. Er komen extra nieuwsbrieven om de samenwerking, zoals die er was te omarmen en te koesteren/behouden.

Elf gemeenten aan de Achterhoekse zijde en negen gemeenten aan de Duitse zijde, hebben een bedrag per inwoner betaald om mee te financieren in het programma. De provincie heeft het ingelegde bedrag verdubbeld. In Aalten zijn veel activiteiten en er is veel animo voor. Er is een Anne Frank vrijheidsboom in het parkje nabij het station geplaatst. Hopelijk gaat het koninklijk bezoek (prinses Margriet) op een later moment door.

14. Kerkenvisie Oost Achterhoek, stand van zaken

Mw. Oonk licht toe dat er een voortvarende start is gemaakt met het plan van aanpak. Er is begonnen met het voeren van gesprekken met diverse kerkeigenaren van kerken. Als eerste zijn de kerkgebouwen aan de beurt waar nu iets speelt, of waar op korte termijn ontwikkelingen te verwachten vallen. In verband met corona zijn deze gesprekken stilgelegd. De eerste data zijn weer gepland en we pakken de gesprekken weer op. Ons plan van aanpak heeft op landelijk niveau de aandacht getrokken. Mw. Oonk is geïnterviewd door Erfgoedstichting Bond Heemschut over de participatie binnen ons project. Het Gelders Genootschap heeft de drie Oost Achterhoekse gemeenten geïnterviewd. Het Gelders Genootschap doet onderzoek voor de Rijksdienst naar transformatie van kerkgebouwen. Op verzoek van de RCE hebben we verder een webinar verzorgd over onze aanpak voor andere gemeenten. Het Monumentenadviesbureau is bezig met de beschrijvingen van de kerkgebouwen en de TU Delft werkt aan de Kansenskaart voor kerken.

15. Ontwikkelingen Oosterkerk Aalten

Mw. A. Lammers geeft een toelichting.

In de Gelderlander en in het Kerkvenster heeft een stuk gestaan over de ontwikkelingen met betrekking tot de Oosterkerk. Er is inmiddels een koopovereenkomst getekend met bouwbedrijf Klomps. Een aantal jaren geleden heeft het kerkbestuur reeds het besluit genomen om de kerk te verkopen. Middels een haalbaarheidsonderzoek wordt bekeken hoe van de kerk een woonzorgcomplex te maken, een en ander met respect voor de kerk. De kerkenraad besluit in juli of dit een passende bestemming is. Er is inmiddels een gesprek geweest met de rijkscommissie en zij hebben in een preadvies aangegeven dat ze zich kunnen vinden in het eerste gedachtengoed. De kerk zal op gezette tijden te bezoeken blijven en het is de bedoeling om het orgel te behouden.

Op grond van de verordening is de rol van de commissie of zij kan instemmen met de herbestemming van het rijksmonument.

Advies:

De commissie is het erover eens dat het positief is als een kerkgebouw een nieuwe functie krijgt. Het raam dat voor de gemeenschap een belangrijke betekenis heeft moet behouden blijven. De functie past in de woonomgeving. Het orgel is kwalitatief hoogwaardig en ontworpen door een beroemde

hoog aangeschreven orgelbouwer. Bij herbestemming van kerken blijkt het aanhouden van een orgel niet praktisch, omdat een orgel langzaam uit het lood raakt doordat het niet meer bespeeld wordt. Ook is het onderhoud een kostbare zaak. Het orgel komt oorspronkelijk uit een andere kerk. Wellicht dat de mogelijkheden voor herplaatsing van het orgel elders in Nederland bekeken moeten worden.

16. Samenwerkingsverband 1572-gemeenten

Burg. Stapelkamp licht toe dat er weer veel in beweging is en dat er genoeg aanknopingspunten zijn. Ons college is van mening dat het activiteiten moeten zijn die komen vanuit de gemeenschap. De nadruk ligt op het leggen van verbindingen, lokaal, provinciaal en landelijk. Ook de samenwerking met Duitsland is interessant, omdat we vroeger een onderdeel van Munsterland waren. Misschien dat het mogelijk is om verbinding te maken met 800 jaar Bocholt.

17. Concept jaarverslag CCE 2019

Het concept is gereed. Mw. Lammers vraagt of er nog zaken zijn die ontbreken in het verslag. Dit graag uiterlijk 29 juni doorgeven. Van alle leden wordt na de vergadering een foto gemaakt ten behoeve van het jaarverslag.

18. Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

19. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering en dankt alle aanwezigen voor hun komst en inbreng.

De volgende vergadering vindt plaats op 21 september 2020, om 14.00 uur in de raadzaal aan de Markt in Aalten.